

JOHANNES PASSION

(semi-scenisch)

'Bachs grote passie komt
dichterbij dan ooit' (MP 2023)

Trouw

LUTHERS BACH ENSEMBLE

kleinkoor, solisten & barokorkest o.l.v. Tymen Jan Bronda | Elsina Jansen (regie)

Nils Giebelhausen (Evangelist) | Joris van Baar (Christus) | Kristen Witmer (sopraan)

David van Laar (altus) | William Knight (tenor) | Drew Santini (bas)

SMILDE	DO 20 mrt 19:30	Koepelkerk
SNEEK	VR 21 mrt 19:30	Martinikerk
GRONINGEN	ZA 22 mrt 19:30	Akerk
DOESBURG	ZO 23 mrt 15:00	Martinikerk
NUNSPEET	ZA 29 mrt 19:30	Driestwegkerk

Sponsors:

 kunstraad groningen

LDF Luthers Diaconessenhuis fonds

34 **BERINGER
HAZEWINKEL**

Akerk

**Julia Jan Wouters
Stichting**

Van den Broek
Lohman Fonds
Nunspeet

Voorwoord

Na een aantal jaren de Matthäus Passion te hebben uitgevoerd in de zeer succesvolle en veelgeprezen semiscenische opzet, heeft het LBE dit jaar weer gekozen voor de uitvoering van de Johannes Passion.

Korter, krachtiger, dramatischer, daarmee onderscheidt de Johannes Passion (1724) zich van de enige jaren later gecomponeerde Matthäus Passion (1727). Dat heeft zeker ook te maken met de eigen structuur en karakter van het Johannesevangelie. Overigens past de semiscenische interpretatie waarvoor ook nu weer is gekozen, deze keer onder regie van Elsin Jansen, heel goed bij die kenmerken van de Johannes Passion. Solisten en koorleden zingen alles uit het hoofd en versterken muziek en zang met bewegingen en handelingen. Grote impact en diepe indruk, dat zijn de ervaringen die achterblijven bij publiek en uitvoerenden! Wij zijn er trots op dat jaar na jaar deze extra dimensie bij het LBE gestalte krijgt en ook steeds opnieuw herkenning en waardering oproept bij onze bezoekers en bij de recensenten.

Dit bijzondere werk voeren we dit jaar vijf keer uit: in Smilde, Sneek, Groningen, Doesburg en Nunspeet. Voor deze reeks uitvoeringen hebben we weer een beroep kunnen doen op de support en geldelijke bijdragen van sponsors en fondsen. Daarvoor zijn we bijzonder erkentelijk, want zonder deze steun zouden we het niet kunnen doen! Dat geldt overigens niet minder voor de inzet van talloze vrijwilligers en gastgezinnen, voor solisten en musici. Fantastisch dat we daar iedere keer weer een beroep op kunnen doen. Heel veel dank!

Indien u ons wilt ondersteunen als Vriend of als Gulle Gever, dan verwijst ik u graag naar de informatie achterin dit programmaboekje. En natuurlijk kunt u voor informatie hierover ook terecht op onze website www.luthersbachensemble.nl.

Ik wens u ook nu weer een bijzondere en onvergetelijke uitvoering toe!

Leendert Klaassen
Voorzitter Luthers Bach Ensemble

Toelichting

De Johannes Passion van Bach is een klassieker en dat is altijd een enorme uitdaging voor een regisseur. Het meesterwerk dwingt eerbied af. Het kostte me aanvankelijk moeite om in de gruwelijke lijdensweg van Jezus de christelijke symboliek van de hoop te zien. Die hoop biedt kans op een nieuwe start waarin wij mensen, vrij van zonden door Jezus' dood, opnieuw mogen proberen het goede te doen. Het verhaal van Jezus kan ons wakker schudden en aansporen het beter te doen. En geeft dit muziekstuk ons niet bij uitstek een beleving om gezamenlijk stil te staan bij wat je doet, te kunnen reflecteren en af te wegen?

Bach heeft deze muziek te gecomponeerd dat het regisseren eigenlijk makkelijker wordt. De structuur van de Johannes Passion is heel helder. Het is bijna onmogelijk die niet te volgen. Ik laat me dus leiden door wat de muziek me vertelt en probeer dat hier en daar uit te vergroten, te benadrukken, of alleen in te kleuren met een beeld, tableau of positie.

Evangelist Johannes benadrukt dat Christus de zoon is van God en benadert hem niet zo menselijk als Matteüs dat doet. De figuur van Jezus is in Johannes' tekst niet emotioneel, maar rationeel, hij weet precies wat hem te wachten staat en verzet zich er niet tegen. Hij sterft voor het grotere goed en zijn dood zal de wereld van zonden verlossen. Jezus weet vanaf het begin al wat er gaat gebeuren en ziet zijn noodlot onder ogen. Hij overziet het grote geheel, waar alle andere personages slechts hun eigen, kleine, werkelijkheid zien. En daarin laten die personages zich vooral leiden door hun eigen gelijk en hun emoties. Dit gegeven heeft Bach briljant op muziek gezet: alle muzikale frasen van Jezus stralen een enorme rust, reflectie en acceptatie uit, en de mensen om hem heen klinken juist heel wild, emotioneel, direct en zoekend. De hogepriesters manipuleren, Petrus hakt een knecht een oor af en het Joodse volk schreeuwt. De muziek die Bach componeert voor degenen die Jezus afwijzen, bespotten, geselen en kruisigen, is meeslepend, spannend en doet denken aan opera. Deze muziek blijft in je oor hangen, zodat je nooit meer kunt vergeten dat het opgehitste groepsgedrag de reden is dat Jezus aan het kruis eindigt. Het effect van dit muzikale gegeven is dat de luisteraar/toeschouwer zich niet aan Jezus kan spiegelen, maar hem alleen maar kan bewonderen om zijn moed. Wij toeschouwers voelen ons zoals de groep. Wat zouden wij doen? In de Johannes Passion houdt Bach ons een spiegel voor.

Het team van jonge ontwerpers heeft een sober beeld bedacht. De podiumopstelling en het licht maken de weg die Jezus aflegt zichtbaar. Het gebruik van licht en donker en de wisseling van perspectief en focus zijn daarin leidend. De koorleden hebben allemaal een lampje om te gebruiken als symbolische fakkel en om te schijnen op elkaar en op zichzelf.

Tijdens de eerste helft van de Passie is de blik van de groep naar buiten gericht. Er wordt vanuit de groep gekeken naar degene die afwijkt, er is alleen veroordeling van de ander. De focus ligt niet op de beschouwende persoon, maar op dat waar hij naar kijkt. Uiteindelijk wordt de blik omgedraaid. Maar dan is het kwaad al geschied en kunnen we alleen nog proberen het goede te doen in ons eigen leven.

In de regie van het koor is er een duidelijk focusverschil tussen openingskoor, slotkoor en koralen, en alle andere koorgedeelten. Het is zichtbaar wanneer het koor personages uit het verhaal representeert. Tegelijk heeft het koor ook een beschouwende rol: in de koralen wordt uit het verhaal gestapt en commentaar gegeven op de handeling. In onze versie zal soms het kwartet van solisten en soms het hele koor de koralen direct aan het publiek richten. Het koor zal waar mogelijk ook tussen het publiek in staan. Het koor vertegenwoordigt "onze" stem. Dit effect wordt versterkt doordat het koor uit het hoofd zal zingen. Hierdoor kan het verhaal veel directer met het publiek worden gedeeld.

Ook de aria's zijn beschouwende momenten. Een individu, vaak een gelovige volgeling van Jezus, stapte uit de groep en beschouwt de handeling. Hij/zij benadrukt een bepaald gegeven, rouw bijvoorbeeld, of het knagende geweten van Petrus, het stromen van tranen.

Elsina Jansen
regisseur

Tekst & vertaling

Eerste deel

Koor Herr, unser Herrscher, dessen Ruhm
in allen Landen herrlich ist!

*Zeig uns durch deine Passion,
Daß du, der wahre Gottessohn,
Zu aller Zeit,
Auch in der größten Niedrigkeit,
Verherrlicht worden bist!*

Evangelist *Jesus ging mit seinen Jüngern über den Bach Kidron, da war ein Garten, darein ging Jesus und seine Jünger. Judas aber, der ihn verriet, wußte den Ort auch, denn Jesus versammelte sich oft daselbst mit seinen Jüngern. Da nun Judas zu sich hatte genommen die Schar und der Hohenpriester und Pharisäer Diener, kommt er dahin mit Fackeln, Lampen und mit Waffen. Als nun Jesus wußte alles, was ihm begegnen sollte, ging er hinaus und sprach zu ihnen:*

Jezus *Wen sucht ihr?*

Ev. *Sie antworteten ihm:*

Koor *Jesum von Nazareth.*

Ev. *Jesus spricht zu ihnen:*

Jezus *Ich bin's.*

Ev. *Judas aber, der ihn verriet, stund auch bei ihnen. Als nun Jesus zu ihnen sprach: Ich bin's, wichen sie zurücke und fielen zu Boden. Da fragete er sie abermal:*

Jezus *Wen sucht ihr?*

Ev. *Sie aber sprachen:*

Koor *Jesum von Nazareth.*

Ev. *Jesus antwortete:*

Jezus *Ich hab's euch gesagt, daß ich's sei, sucht ihr denn mich, so lasset diese gehen!*

Koor *O große Liebe, o Liebe ohn alle Maße,
Die dich gebracht auf diese Marterstraße!
Ich lebte mit der Welt in Lust und Freuden,
Und du mußt leiden.*

Ev. *Auf daß das Wort erfüllet würde, welches er sagte: Ich habe der keine verloren, die du mir gegeben hast. Da hatte Simon Petrus ein Schwert und zog es aus und schlug nach des Hohenpriesters Knecht und hieb ihm sein recht Ohr ab; und der Knecht hieß Malchus. Da sprach Jesus zu Petrus:*

Jezus *Stecke dein Schwert in die Scheide! Soll ich den Kelch nicht trinken, den mir mein Vater gegeben hat?*

Heer, gij Gebieder, die uw roem
in alle landen stralen doet!

*Toon ons toch door uw lijden heen
dat gij, die zijt Gods zoon alleen,
te allen tijd,
in uiterste verworpenheid
u zegeprelend kennen doet!*

Jezus ging met zijn leerlingen over de beek Kidron, waar een gaarde was; daarin trad Jezus en zijn leerlingen. Judas echter, die hem verried, kende die plaats ook, want Jezus kwam dikwijls aldaar met zijn leerlingen samen. Toen dan Judas bij zich had genomen de troep, en der hogepriesters en der Farizeeën dienaren, komt hij eraan met fakkels, lampen en met wapens. Toen nu Jezus alles wist wat hem wedervaren zou, trad hij voorwaarts en sprak tot hen:

Wie zoekt gij?

Zij antwoordden hem:

Jezus van Nazareth.

Hij spreekt tot hen: ik ben het.

Judas nu, die hem verried, stond ook bij hen.

Toen dan Jezus tot hen sprak: Ik ben het, weken zij rugwaarts en vielen ter aarde.

Toen vroeg hij hen andermaal:

Wie zoekt gij?

Zij dan spraken: Jezus van Nazareth.

Jezus antwoordde: Ik heb het u gezegd dat ik het ben. Zoekt gij dus mij, zo laat dezen gaan.

O grote liefde, liefde buiten mate,
die u bewoog dit lijden toe te laten!

Ik kon in 's werelds vreugden mij verblijden
- maar gij moet lijden.

Opdat het woord vervuld wierd, dat hij sprak: ik heb dergenen niemand verloren die gij mij gegeven hebt. Nu had Simon Petrus had een zwaard, en trok het uit, en sloeg naar des hogepriesters knecht en hieuw hem het rechteroor af; de knecht nu heette Malchus. Jezus dan sprak tot Petrus: Steek uw zwaard in de schede; zou ik de kelk niet drinken die mij mijn Vader gegeven heeft?

Koor *Dein Will gescheh, Herr Gott, zugleich
Auf Erden wie im Himmelreich.
Gib uns Geduld in Leidenszeit,
Gehorsam sein in Lieb und Leid;
Wehr und steur allem Fleisch und Blut,
Das wider deinen Willen tut!*

Ev. *Die Schar aber und der Oberhauptmann und die Diener der Jüden nahmen Jesum und bunden ihn und führeten ihn aufs erste zu Hannas, der war Kaiphas Schwäher, welcher des Jahres Hoherpriester war. Es war aber Kaiphas, der den Jüden riet, es wäre gut, daß ein Mensch würde umbracht für das Volk.*

Aria (alt) *Von den Stricken meiner Sünden
Mich zu entbinden
Wird mein Heil gebunden.
Mich von allen Lasterbeulen
Völlig zu heilen,
Läßt er sich verwunden.*

Ev. *Simon Petrus aber folgte Jesu nach und ein ander Jünger.*

Aria (sopraan) *Ich folge dir gleichfalls mit
freudigen Schritten
Und lasse dich nicht,
Mein Leben, mein Licht.
Befördre den Lauf
Und höre nicht auf,
Selbst an mir zu ziehen, zu schieben, zu bitten.*

Ev. *Derselbige Jünger war dem Hohenpriester bekannt und ging mit Jesu hinein in des Hohenpriesters Palast. Petrus aber stund draußen für der Tür. Da ging der andere Jünger, der dem Hohenpriester bekannt war, hinaus und redete mit der Türhüterin und führete Petrum hinein. Da sprach die Magd, die Türhüterin, zu Petro:*

Dienares *Bist du nicht dieses Menschen Jünger einer?*

Ev. *Er sprach:*

Petrus *Ich bin's nicht.*

Ev. *Es stunden aber die Knechte und Diener und hatten ein Kohlfeu'r gemacht (denn es war kalt) und wärmten sich. Petrus aber stund bei ihnen und wärmte sich. Aber der Hohepriester fragte Jesum um seine Jünger und um seine Lehre.
Jesus*

antwortete ihm:

Jesuz *Ich habe frei, öffentlich geredet für der Welt. Ich habe allezeit gelehret in der Schule und in dem Tempel, da alle Jüden zusammen kommen, und habe nichts im Verborgnen geredt. Was fragest du mich darum? Frage die darum, die gehöret haben, was ich zu ihnen geredet habe! Siehe, dieselbigen wissen, was ich gesaget habe.*

*Uw wil geschied', o God, op aard;
die zo de hemel evenaart.
Geef ons geduld in lijdenstijd,
gehoorzaamheid in lief en leed.
Weersta, stuit alle vlees en bloed
dat tegen uw geboden doet.*

De troep dan en de opperhoofdman en de dienaars der Joden grepen Jezus, bonden hem, en voerden hem vooreerst tot Annas, die was Kajafas' schoonvader, welke hogepriester des jaars was. Nu was het Kajafas die de Joden aanried dat het goed was dat één mens werd omgebracht voor het volk.

Om van zonden die m' omwinden
mij te ontbinden
wordt mijn Heil gebonden.
Om van zonden mij - zo vele
totaal te helen
laat hij zich verwonden.

Simon Petrus nu volgde Jezus na en een andere leerling.

Ik volg u gestadig, met vrolijke schreden,
en houd u in 't zicht,
mijn leven, mijn licht.
Bevorder mijn gang,
bestendig mijn drang;
ja, blijf aan mij trekken, mij duwen en smeken.

Diezelfde leerling was de hogepriester bekend, en ging met Jezus in des hogepriesters paleis, Petrus echter stond buiten aan de poort. Toen ging de andere leerling, die de hogepriester bekend was, naar buiten en sprak met de poorthoedster en bracht Petrus naar binnen. Die dienares dan, de portierster, sprak tot Petrus:
Zijt gij niet een der leerlingen van deze mens?
Hij sprak:

Ik ben dat niet!

Nu stonden de knechten en dienaars en hadden een kolenvuur gemaakt (want het was koud) en warmden zich. Petrus dan stond bij hen en warmde zich. De hogepriester dan vroeg Jezus naar zijn leerlingen en naar zijn leer.

Jezus antwoordde hem: Ik heb vrijuit, openlijk gesproken voor de wereld. Ik heb altijd onderwezen in de synagoge en in de tempel, waar alle Joden samenkomen, en heb niets in het verborgene gesproken. Wat vraagt gij mij daarnaar? Vraag hen ernaar die gehoord hebben wat ik tot hen gesproken heb! Zie, diezelfde weten wat ik gezegd heb.

Ev. Als er aber solches redete, gab der Diener einer, die dabei stunden, Jesu einen Backenstreich und sprach:

Servus Solltest du dem Hohenpriester also antworten?

Ev. Jesus aber antwortete:

Jezus Hab ich übel geredt, so beweise es, daß es böse sei, hab ich aber recht geredt, was schlägest du mich?

Koor Wer hat dich so geschlagen, Mein Heil, und dich mit Plagen So übel zugericht'?

Du bist ja nicht ein Sünder
Wie wir und unsre Kinder,
Von Missetat weißt du nicht.
*

Ich, ich und meine Sünden,
Die sich wie Körnlein finden
Des Sandes an dem Meer,
Die haben dir erregt
Das Elend, das dich schläget,
Und das betrübte Marterheer.

Ev. Und Hannas sandte ihn gebunden zu dem Hohenpriester Kaiphas. Simon Petrus stund und wärmte sich, da sprachen sie zu ihm:

Koor Bist du nicht seiner Jünger einer?

Ev. Er leugnete aber und sprach:

Petrus Ich bin's nicht.

Ev. Spricht des Hohenpriesters Knecht' einer, ein Gefreundter des, dem Petrus das Ohr abgehauen hatte:

Servus Sahe ich dich nicht im Garten bei ihm?

Ev. Da verleugnete Petrus abermal, und alsobald krähe der Hahn. Da gedachte Petrus an die Worte Jesu und ging hinaus und weinete bitterlich.

Aria (tenor) Ach, mein Sinn,
Wo willst du endlich hin,
Wo soll ich mich erquickten?
Bleib ich hier,
Oder wünsch ich mir
Berg und Hügel auf den Rücken?
Bei der Welt ist gar kein Rat,
Und im Herzen
Stehn die Schmerzen
Meiner Missetat,
Weil der Knecht den Herrn verleugnet hat.

Koor Petrus, der nicht denkt zurück,
Seinen Gott verneinet,
Der doch auf ein' ernsten Blick
Bitterlichen weinet.
Jesu, blicke mich auch an,
Wenn ich nicht will büßen;
Wenn ich Böses hab getan,
Rühre mein Gewissen!

Toen hij echter zulks zeide, gaf een der dienaars die daarbij stonden Jezus een wangslag en sprak:

Zoudt gij de hogepriester alzó antwoorden? Jezus echter antwoordde hem:

Heb ik euvel gesproken, zo bewijs dat het kwalijk was; heb ik echter juist gesproken, wat slaat gij mij?

Wie heeft u zo geslagen, mijn Heil? Moet gij verdragen dat men u teistert wreed?

Neen, gij zijt geenzins onrein, zoals ons kroost en wij zijn: van wandaad hebt gij zelfs geen weet.
*

Ik! ik met al mij zonden, miljoenenvoud gevonden als strandzand aan de zee - die hebben 't leed veroorzaakt dat u tot Lam van God maakt, ja, al uw vrees'lijk folterwee.

En Annas zond hem gebonden tot de hogepriester Kajafas. Simon Petrus stond en wärmde zich, daar spraken zij tot hem: Zijt gij niet een zijner leerlingen? Hij loochende echter en sprak: Ik ben het niet. Zegt een der dienaren des hogepriesters, een verwant van hem wien Petrus het oor afgehouden had: Zag ik u niet in de gaarde bij hem? Toen verloochende Petrus andermaal, en terstond kraaide de haan. Toen gedacht Petrus aan Jezus' woorden en ging uit en weende bitterlijk.

Arm gemoed,
waar moet ik heen, voorgoed?
Hoe kan ik leven hierbij?
Leef ik voort,
of wens ik dit woord:
"Bergen, heuvelen, bedekt mij!"
Buiten vind ik nergens raad,
en in 't harte
gloeit de smarte
van mijn euveldaad,
nu de knecht zijn God en heer verraadt.

Petrus, die vergeet van schrik, heeft zijn God verraden.
Ernstig treft hem Jezus' blik, bitter zijn zijn tranen.
Jezus, zie ook mij zo aan als ik rein wil heten, looch'nend wat ik heb misdaan.
Wek dan mijn geweten!

Pauze

Tweede deel

Koor *Christus, der uns selig macht,
Kein Bö's hat begangen,
Der ward für uns in der Nacht
Als ein Dieb gefangen,
Geführt für gottlose Leut
Und fälschlich verklaget,
Verlacht, verhöhnt und verspeit,
Wie denn die Schrift saget.*

Ev. *Da führeten sie Jesum von Kaiphas vor das Richthaus, und es war frühe. Und sie gingen nicht in das Richthaus, auf daß sie nicht unrein würden, sondern Ostern essen möchten. Da ging Pilatus zu ihnen heraus und sprach:*
Pilatus *Was bringet ihr für Klage wider diesen Menschen?*

Ev. *Sie antworteten und sprachen zu ihm:*

Koor *Wäre dieser nicht ein Übeltäter, wir hätten dir ihn nicht überantwortet.*

Ev. *Da sprach Pilatus zu ihnen:
Pilatus So nehmet ihr ihn hin und richtet ihn nach eurem Gesetze!*

Ev. *Da sprachen die Jüden zu ihm:*

Koor *Wir dürfen niemand töten.*

Ev. *Auf daß erfüllet würde das Wort Jesu, welches er sagte, da er deutete, welches Todes er sterben würde. Da ging Pilatus wieder hinein in das Richthaus und rief Jesum und sprach zu ihm:*

Pilatus *Bist du der Jüden König?*

Ev. *Jesus antwoordete:*

Jesus Redest du das von dir selbst, oder haben's dir andere von mir gesagt.

Ev. *Pilatus antwoordete:*

Pilatus *Bin ich ein Jüde? Dein Volk und die Hohenpriester haben dich mir überantwortet; was hast du getan?*

Ev. *Jesus antwoordete:*

Jezus *Mein Reich ist nicht von dieser Welt; wäre mein Reich von dieser Welt, meine Diener würden darob kämpfen, daß ich den Jüden nicht überantwortet würde; aber nun ist mein Reich nicht von dannen.*

Koor *Ach großer König, groß zu allen Zeiten,
Wie kann ich gnugsam diese Treu ausbreiten?
Keins Menschen Herze mag indes ausdenken,
Was dir zu schenken.*

*

*Ich kann's mit meinen Sinnen nicht erreichen,
Womit doch dein Erbarmen zu vergleichen.
Wie kann ich dir denn deine Liebestaten
Im Werk erstatten?*

Christus, Zaligmaker, rein,
kent geen kwaad verlangen.
Zie hem 's nachts gegrepen zijn,
als een dief gevangen.
Geraakt in der heid'nen hand,
aangeklaagd met leugenis,
spottend, spugend aangerand
naar der schrift getuigenis.

Toen voerden zij Jezus van Kajafas naar rechthuis, en het was vroeg. En zij gingen niet in het rechthuis, opdat zij niet onrein werden maar Pascha eten konden. Pilatus dan ging tot hen naar buiten en sprak:

Wat brengt gij voor klacht in tegen deze mens?

Zij antwoordden en spraken tot hem: Ware hij niet een boosdoener, wij hadden hem u niet uitgeleverd.

Toen sprak Pilatus tot hen: Neemt dan gij hem en berecht hem naar uw wet.

Toen spraken de Joden tot hem: Wij mogen niemand doden. Opdat vervuld wierd Jezus' woord dat Hij zeide toen hij aanduidde welke dood hij sterven zou.

Pilatus dan ging weer het rechthuis in en riep Jezus en sprak tot hem: Zijt gij de Koning der Joden?

Jezus antwoordde: Zegt gij dit uit uzelf of hebben anderen het u over mij gezegd?

Pilatus antwoordde: Ben ik een Jood?

Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij uitgeleverd; wat hebt gij gedaan?

Jezus antwoordde: Mijn rijk is niet van deze wereld; ware mijn rijk van deze wereld, mijn dienaars zouden ervoor strijden dat ik de Joden niet uitgeleverd zou worden; nu echter is mijn Koninkrijk niet van hier.

Koning der wereld, groot in alle eeuwen,
ik moet uw trouw wel van de daken
schreeuwen. Haar te vergelden door u iets te
schenken, valt niet te denken.

*

Het antwoord laat zich peinzend niet bereiken:

hoe uw ontferming toch te vergelijken?

Uw grote liefde, waarvoor gij moet bloeden,
in daad vergoeden?

Ev. Da sprach Pilatus zu ihm:
Pilatus So bist du dennoch ein König?

Ev. Jesus antwortete:

Jezus *Du sagst's, ich bin ein König. Ich bin dazu geboren und in die Welt kommen, daß ich die Wahrheit zeugen soll. Wer aus der Wahrheit ist, der höret meine Stimme.*

Ev. *Spricht Pilatus zu ihm:*

Pilatus *Was ist Wahrheit?*

Ev. *Und da er das gesaget, ging er wieder hinaus zu den Jüden und spricht zu ihnen:*

Pilatus *Ich finde keine Schuld an ihm. Ihr habt aber eine Gewohnheit, daß ich euch einen losgebe; wollt ihr nun, daß ich euch der Jüden König losgebe?*

Ev. *Da schriehen sie wieder allesamt und sprachen:*

Koor *Nicht diesen, sondern Barrabam!*

Ev. *Barrabas aber war ein Mörder. Da nahm Pilatus Jesum und geißelte ihn.*

Arioso (bas) *Betrachte, meine Seel, mit ängstlichem Vergnügen,
Mit bitterer Lust und halb beklemmtem Herzen
Dein höchstes Gut in Jesu Schmerzen,
Wie dir auf Dornen, so ihn stechen,
Die Himmelsschlüsselblumen blühen!
Du kannst viel süße Frucht von seiner Wermut brechen.
Drum sieh ohn Unterlaß auf ihn!*

Aria (tenor) *Erwäge, wie sein blutgefärbter Rücken
In allen Stücken
Dem Himmel gleiche geht,
Daran, nachdem die Wasserwogen
Von unsrer Sündflut sich verzogen,
Der allerschönste Regenbogen
Als Gottes Gnadenzeichen steht!*

Ev. *Und die Kriegsknechte flochten eine Krone von Dornen und setzten sie auf sein Haupt und legten ihm ein Purpurkleid an und sprachen:*

Koor *Sei begrüßet, lieber Jüdenkönig!*

Ev. *Und gaben ihm Backenstreich. Da ging Pilatus wieder heraus und sprach zu ihnen:*

Pilatus *Sehet, ich führe ihn heraus zu euch, daß ihr erkennet, daß ich keine Schuld an ihm finde.*

Ev. *Also ging Jesus heraus und trug eine Dornenkrone und Purpurkleid. Und er sprach zu ihnen:*

Pilatus *Sehet, welch ein Mensch!*

Ev. *Da ihn die Hohenpriester und die Diener sahen, schriehen sie und sprachen:*

Koor *Kreuzige, kreuzige!*

Ev. *Pilatus sprach zu ihnen:*

Pilatus *Nehmet ihr ihn hin und kreuziget ihn; denn ich finde keine Schuld an ihm!*

Pilatus dan sprak tot hem:
Zo zijt gij niettemin een koning?

Jezus antwoordde: Gij zegt het, ik ben een koning. Ik ben hiertoe geboren en in de wereld gekomen, dat ik de waarheid betuigen zal. Wie uit de waarheid is, die hoort mijn stem.

Zegt Pilatus tot hem: Wat is waarheid?

En toen hij dit gezegd had, ging hij weder uitwaarts tot de Joden en spreekt tot hen: Ik vind geen schuld in hem. Gij hebt echter de gewoonte dat ik u iemand vrijlaat; wilt gij nu dat ik u der Joden koning vrijlaat?

Toen schreeuwden zij weder tesamen en spraken:

Niet deze, maar Barabbas!

Barabbas echter was een moordenaar. Toen nam Pilatus Jezus geselde hem.

Aanschouw nu, o mijn ziel, in deernisvolle blijdschap,
met wrange vreugd, ontsteltenis des harten,
uw hoogste goed in Jezus' smarten.
Zie hemelsleutelbloem u bloeien,
maar om zijn hoofd der doornen klem.
Pluk zoete vruchten veel, die uit zijn alsem groeien.
Zie dus volhardend op naar hem.

Aanzie zijn rug, zo bloedrood, vol afgrijzen,
die wil verwijzen
naar 's hemels kleurenpracht:
want weet, dat als de woeste baren
van onze zondvloed gaan bedaren,
de regenboog zal openbaren
hoe Gods genade ons dan wacht.

En de soldaten vlochten een kroon van doornen en zetten die op zijn hoofd en legden hem een purper kleed aan, en spraken: Wees gegroet, beminde Jodenkoning! En sloegen hem in het gelaat. Pilatus trad wederom uit en sprak tot hen: Ziet, ik voer hem uitwaarts tot u, dat gij inziet dat ik geen schuld aan hem vind. Alzo ging Jezus naar buiten, en droeg een doornenkroon en purper kleed. En hij sprak tot hen:

Zie, welk een mens!

Toen hem de overpriesters en de dienaars hem zagen, schreeuwden zij en spraken:

Kruisig, kruisig!

Pilatus sprak tot hen:

Neemt hem en kruisigt hem, want ik vind geen schuld aan hem.

Ev. Die Jüden antworteten ihm:

Koor Wir haben ein Gesetz, und nach dem Gesetz soll er sterben; denn er hat sich selbst zu Gottes Sohn gemacht.

Ev. Da Pilatus das Wort horete, fürchtet er sich noch mehr und ging wieder hinein in das Richthaus und spricht zu Jesu:

Pilatus Von wannen bist du?

Ev. Aber Jesus gab ihm keine Antwort. Da sprach

Pilatus zu ihm:

Pilatus Redest du nicht mit mir? Weißest du nicht, daß ich Macht habe dich zu kreuzigen, und Macht habe dich loszugeben?

Ev. Jesus antwortete:

Jezus Du hättest keine Macht über mich, wenn sie dir nicht wäre von oben herab gegeben; darum, der mich dir überantwortet hat, der hat größ're Sünde.

Ev. Von dem an trachtete Pilatus, wie er ihn losließe.

Koor Durch dein Gefängnis, Gottes Sohn,
Muß uns die Freiheit kommen;
Dein Kerker ist der Gnadenthron,
Die Freistatt aller Frommen;
Denn gingst du nicht die Knechtschaft ein,
Müßt' unsre Knechtschaft ewig sein.

Ev. Die Jüden aber schriehen und sprachen:

Koor Lässest du diesen los, so bist du des Kaisers Freund nicht; denn wer sich zum Könige machet, der ist wider den Kaiser.

Ev. Da Pilatus das Wort horete, führete er Jesum heraus und satzte sich auf den Richtstuhl, an der Stätte die da heißet: Hochpflaster, auf Ebräisch aber: Gabbatha. Es war aber der Rüsttag in Ostern um die sechste Stunde, und er spricht zu den Jüden:

Pilatus Sehet, das ist euer König!

Ev. Sie schriehen aber:

Koor Weg, weg mit dem, kreuzige ihn!

Ev. Spricht Pilatus zu ihnen:

Pilatus Soll ich euren König kreuzigen?

Ev. Die Hohenpriester antworteten:

Koor Wir haben keinen König denn der Kaiser.

Ev. Da überantwortete er ihn, daß er gekreuziget würde. Sie nahmen aber Jesum und führeten ihn hin. Und er trug sein Kreuz und ging hinaus zur Stätte, die da heißet Schädelstätt, welche heißet auf Ebräisch: Golgatha.

Aria (bas) met koor Eilt, ihr angefochnen Seelen,

Geht aus euren Marterhöhlen,

Eilt - Wohin? - nach Golgatha!

Nehmet an des Glaubens Flügel,

Fliht - Wohin? - zum Kreuzeshügel,

Eure Wohlfahrt blüht allda!

De Joden antwoordden hem:

Wij hebben een wet, en naar die wet moet Hij sterven, want hij heeft zichzelf tot Gods Zoon gemaakt.

Toen Pilatus dit woord hoorde, vreesde hij nog meer, en ging wederom in het rechthuis en spreekt tot Jezus:

Vanwaar zijt gij?

Doch Jezus gaf hem geen antwoord.

Toen sprak Pilatus tot hem:

Spreek Gij niet met mij? Weet Gij niet, dat ik macht heb om u te kruisigen en macht heb om u vrij te laten?

Jezus antwoordde: Gij hadt geen macht over mij, indien zij u niet ware van boven af gegeven. Daarom: die mij u heeft overgeleverd, die heeft groter zonde.

Van toen af trachtte Pilatus, hoe hij hem zou vrijlaten.

Door uw gevangenschap, Gods zoon,
zal vrijheid tot ons komen.

Uw kerker is der mildheid troon,

De toevlucht aller vromen.

Aanvaarddet gij niet slavernij,

- voor eeuwig slaven waren wij.

De Joden echter schreeuwden en spraken:

Laat gij deze vrij, dan zijt gij des keizers vriend niet; want wie zich tot koning maakt, die is tegen de keizer.

Toen Pilatus dat woord hoorde, voerde hij Jezus uitwaarts en zette zich op de rechterstoel, op de plaats die heet Hoogterras, in het Hebreuws echter Gabbata. Nu was het de Voorbereidingsdag voor Pascha, omstreeks de zesde ure, en hij spreekt tot de Joden:

Ziet, dat is uw koning!

Zij schreeuwden echter:

Weg, weg met deze, kruisig hem!

Pilatus spreekt tot hen:

Moet ik uw koning kruisigen?

De overpriesters antwoordden:

Wij hebben geen koning dan de keizer!

Toen leverde hij hem uit, dat hij gekruisigd zou worden. Zij dan namen Jezus, en voerden hem weg. En hij droeg zijn kruis en ging uitwaarts naar de plaats die heet Schedelplaats, welke heet in het Hebreuws Golgotha.

Zielen, hevig aangevochten,
vlucht!

Verlaat die folterkrochten.

Snel! - Waarheen? - Naar Golgotha.

Uw geloof zij u tot vleugel.

Vlucht! - Waarheen? - Des kruizes heuvel!

Zoekt g' uw heil, - gij vindt het daar.

Ev. *Allda kruzigtet sie ihn, und mit ihm zween andere zu beiden Seiten, Jesum aber mitten inne. Pilatus aber schrieb eine Überschrift und satzte sie auf das Kreuz, und war geschrieben: "Jesus von Nazareth, der Jüden König". Diese Überschrift lasen viel Jüden, denn die Stätte war nahe bei der Stadt, da Jesus gekreuzigt ist. Und es war geschrieben auf ebräische, griechische und lateinische Sprache. Da sprachen die Hohenpriester der Jüden zu Pilato:*
Koor *Schreibe nicht: der Jüden König, sondern daß er gesaget habe: Ich bin der Jüden König.*
Ev. *Pilatus antwortet:*
Pilatus *Was ich geschrieben habe, das habe ich geschrieben.*

Koor *In meines Herzens Grunde
Dein Nam und Kreuz allein
Funkelt all Zeit und Stunde,
Drauf kann ich fröhlich sein.
Erschein mir in dem Bilde
Zu Trost in meiner Not,
Wie du, Herr Christ, so milde
Dich hast geblut' zu Tod!*

Ev. *Die Kriegsknechte aber, da sie Jesum gekreuzigt hatten, nahmen seine Kleider und machten vier Teile, einem jeglichen Kriegesknechte sein Teil, dazu auch den Rock. Der Rock aber war ungenähet, von oben an gewürket durch und durch. Da sprachen sie untereinander:*
Koor *Lasset uns den nicht zerteilen, sondern darum lösen, wes er sein soll.*
Ev. *Auf daß erfüllet würde die Schrift, die da saget:*
Sie haben meine Kleider unter sich geteilet und haben über meinen Rock das Los geworfen, Solches taten die Kriegesknechte. Es stund aber bei dem Kreuze Jesu seine Mutter und seiner Mutter Schwester, Maria, Kleophas Weib, und Maria Magdalena. Da nun Jesus seine Mutter sahe und den Jünger dabei stehen, den er lieb hatte, spricht er zu seiner Mutter: Jesus Weib, siehe, das ist dein Sohn!
Ev. *Darnach spricht er zu dem Jünger:*
Jezus *Siehe, das ist deine Mutter!*

Koor *Er nahm alles wohl in acht
In der letzten Stunde,
Seine Mutter noch bedacht,
Setzt ihr ein' Vormunde.
O Mensch, mache Richtigkeit,
Gott und Menschen liebe,
Stirb darauf ohn alles Leid,
Und dich nicht betrübe!*

Aldaar kruisigden zij hem, en met hem twee anderen, aan beide zijden, en Jezus middenin. Pilatus nu schreef een opschrift en plaatste het op het kruis; er was geschreven: Jezus van Nazareth, der Joden koning. Dit opschrift lasen veel Joden, want dicht bij de stad was de plaats waar Jezus gekruisigd is. En het was geschreven in de Hebreuwse, Griekse en Latijnse taal. De overpriesters der Joden dan spraken tot Pilatus:
Schrijf niet: Der Joden koning, maar dat Hij gezegd heeft: ik ben der Joden koning.
Pilatus antwoordde:
Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.

De diepste grond mijns harten,
daar straalt in gouden schrijn
uw naam. Gij, man van smarten,
zijt mijner vreugd fontein.
Uw mild gelaat, mijn Heiland,
verleen' mij kracht in nood,
't gelaat van u, dien Gods hand
deed bloeden tot de dood.

De soldaten dan, toen zij Jezus gekruisigd hadden, namen zijn klederen en maakten vier delen, voor een iegelijk zijn deel, en tevens zijn onderkleed. Dit nu was zonder naad, van boven af gewezen aan één stuk.
Toen spraken zij onder elkander:
Laten wij dit niet verdelen, maar erom loten, wiens het zijn zal. Opdat vervuld zou worden de schrift, die immers zegt:
Zij hebben mijn klederen onder elkander verdeeld en hebben over mijn onderkleed het lot geworpen. Zulks nu deden de soldaten.
Daar stond echter bij het kruis van Jezus zijn moeder en zijner moeder zuster, Kleophas' vrouw Maria, en Maria Magdalena. Toen dan Jezus zijn moeder zag en de leerling dichtbij staan die Hij liefhad, spreekt hij tot zijn moeder: Vrouw, zie, dat is uw zoon.
Daarna spreekt hij tot de leerling:
Zie, dat is uw moeder.

Stervend nam hij zorg in acht
voor zijn droeve moeder:
hem aan wie hij zo graag dacht
gaf hij haar als hoeder.
Maak, o mens, uw leven rein:
heb God lief en mensen.
Dan zal 't sterven blijdschap zijn,
't antwoord op uw wensen.

Ev. *Und von Stund an nahm sie der Jünger zu sich. Darnach, als Jesus wußte, daß schon alles vollbracht war, daß die Schrift erfüllet würde, spricht er:*

Jezus *Mich dürstet!*

Ev. *Da stund ein Gefäße voll Essigs. Sie fülleten aber einen Schwamm mit Essig und legten ihn um einen Isopen, und hielten es ihm dar zum Munde.*

Da nun Jesus den Essig genommen hatte, sprach er:

Jezus *Es ist vollbracht!*

Aria (alt) *Es ist vollbracht!*

O Trost vor die gekränkten Seelen!

Die Trauernacht

Läßt nun die letzte Stunde zählen.

Der Held aus Juda siegt mit Macht

Und schließt den Kampf.

Es ist vollbracht!

Ev. *Und neiget das Haupt und verschied.*

Aria (bas) met koor *Mein teurer Heiland, laß dich fragen,*

-Jesu, der du warest tot,

Da du nunmehr ans Kreuz geschlagen

Und selbst gesagt: Es ist vollbracht,

-Lebest nun ohn Ende,

Bin ich vom Sterben frei gemacht?

-In der letzten Todesnot

-Nirgend mich hinwende

Kann ich durch deine Pein und Sterben

Das Himmelreich ererben?

Ist aller Welt Erlösung da?

-Als zu dir, der mich versühnt,

-O du lieber Herre!

Du kannst vor Schmerzen zwar nichts sagen;

-Gib mir nur, was du verdienst,

Doch neigest du das Haupt

Und sprichst stillschweigend: ja.

-Mehr ich nicht begehre!

Ev. *Und siehe da, der Vorhang im Tempel zerriß in zwei Stück von oben an bis unten aus. Und die Erde erbebete, und die Felsen zerrissen, und die Gräber täten sich auf, und stunden auf viel Leiber der Heiligen.*

Arioso (tenor) *Mein Herz, in dem die ganze Welt*

Bei Jesu Leiden gleichfalls leidet,

Die Sonne sich in Trauer kleidet,

Der Vorhang reißt, der Fels zerfällt,

Die Erde bebt, die Gräber spalten,

Weil sie den Schöpfer sehn erkalten,

Was willst du deines Ortes tun?

En van stonde aan nam haar de leerling bij zich. Daarna, toen Jezus wist dat alles reeds volbracht was, opdat de Schrift vervuld zou worden, spreekt hij:

Mij dorst!

Daar stond een vat vol edik; zij vulden dan een spons met edik en legden die om een hysopstaf en hielden hem die voor, aan de mond.

Toen nu Jezus de edik genomen had, sprak hij:

Het is volbracht!

Het is volbracht!

Dat zal de wank'le zielen schragen.

De lijdensnacht

ziet nu der droefheid einde dagen.

Zie, Juda's Leeuw, met overmacht,

beslecht de strijd.

Het is volbracht.

En neeg het hoofd en verscheidde.

Laat, dierb're Heiland, u dit vragen:

-Jezus, gij die waart eens dood

Nu gij zijt aan het kruis geslagen

en hebt gezegd: het is volbracht,

-maar nimmer zult enden,

ben ik bevrijd van Stervens macht?

-eens zal ik in stervensnood

-nergens mij heenwenden

Kan ik door uw tortuur, uw sterven

de zaligheid beërven?

Is 't mensdom vrij door uw genâ?

-dan tot u, mijn Middelaar,

-Heer God, zoon des mensen!

Uw lijden deed uw stem versagen,

-Gij zijt rijk, ik bedelaar.

maar zie, gij buigt het hoofd

en antwoordt zwijgend: ja.

-Wat kan ik meer wensen?

En ziedaar, het voorhangsel in de tempel scheurde in twee, van boven tot beneden toe, en de aarde beefde, en de rotsen scheurden, en de graven gingen open, en er stonden op vele lichamen der heiligen.

Mijn hart, nu heel de wereld smaakt van 't leed dat Jezus koos te dragen:

de zon, in rouwkleed, is verslagen,

de voorhang scheurt, de steenrots kraakt,

de aarde beeft, de graven splijten,

daar zij de Schepper zien verscheiden;

- mijn hart, wat staat uzelf te doen?

Aria (sopraan) Zerfließe, mein Herze, in Fluten
der Zähren
Dem Höchsten zu Ehren!
Erzähle der Welt und dem Himmel die Not:
Dein Jesus ist tot!

Ev. Die Jüden aber, dieweil es der Rüsttag war, daß nicht die Leichname am Kreuze blieben den Sabbat über (denn desselbigen Sabbats Tag war sehr groß), baten sie Pilatum, daß ihre Beine gebrochen und sie abgenommen würden. Da kamen die Kriegsknechte und brachen dem ersten die Beine und dem andern, der mit ihm gekreuzigt war. Als sie aber zu Jesu kamen, da sie sahen, daß er schon gestorben war, brachen sie ihm die Beine nicht; sondern der Kriegsknechte einer eröffnete seine Seite mit einem Speer, und alsobald ging Blut und Wasser heraus. Und der das gesehen hat, der hat es bezeuget, und sein Zeugnis ist wahr, und derselbige weiß, daß er die Wahrheit saget, auf daß ihr gläubet. Denn solches ist geschehen, auf daß die Schrift erfüllet würde: "Ihr sollet ihm kein Bein zerbrechen". Und abermal spricht eine andere Schrift: "Sie werden sehen, in welchen sie gestochen haben".

Koor O hilf, Christe, Gottes Sohn,
Durch dein bitter Leiden,
Daß wir dir stets untertan
All Untugend meiden,
Deinen Tod und sein Ursach
Fruchtbarlich bedenken,
Dafür, wiewohl arm und schwach,
Dir Dankopfer schenken!

Ev. Darnach bat Pilatum Joseph von Arimathia, der ein Jünger Jesu war (doch heimlich aus Furcht vor den Jüden), daß er möchte abnehmen den Leichnam Jesu. Und Pilatus erlaubete es.
Derowegen kam er und nahm den Leichnam Jesu herab. Es kam aber auch Nikodemus, der vormals bei der Nacht zu Jesu kommen war, und brachte Myrrhen und Aloen untereinander, bei hundert Pfunden. Da nahmen sie den Leichnam Jesu und bunden ihn in leinen Tücher mit Spezereien, wie die Jüden pflegen zu begraben. Es war aber an der Stätte, da er gekreuzigt ward, ein Garten, und im Garten ein neu Grab, in welches niemand je gelegt war. Dasselbst hin legten sie Jesum, um des Rüsttags willen der Jüden, dieweil das Grab nahe war.

Koor Ruhet wohl, ihr heiligen Gebeine,
Die ich nun weiter nicht beweine,
Ruhet wohl und bringt auch mich zur Ruh!
Das Grab, so euch bestimmt ist
Und ferner keine Not umschließt,
Macht mir den Himmel auf und schließt die
Hölle zu.

Smelt weg, o mijn hart, in een eindeloos
wenen,
om eer te verlenen aan God,
en klaag wereld en hemel uw nood:
uw Jezus is dood!

De Joden dan, dewijl het de voorbereidingsdag was, opdat niet de lichamen aan het kruis zouden blijven de sabbat lang - want de dag van die sabbat was groot - vroegen zij Pilatus, dat hun benen gebroken en zij afgenomen werden. Toen kwamen de soldaten en braken de eerste de benen en de andere die met hem gekruisigd was. Toen zij echter tot Jezus kwamen, daar zij zagen dat hij reeds gestorven was, braken zij hem de benen niet, maar een der soldaten opende zijn zijde met een speer, en terstond kwam bloed en water uit. En die dat gezien heeft, die heeft het betuigd, en zijn getuigenis is waar, en die man weet dat hij de waarheid zegt, opdat gij gelooft. Want zulks is geschied opdat de schrift vervuld worden zou: Gij zult hem geen been verbreken. En elders zegt een andere schrift: Zij zullen hem zien in wie zij gestoken hebben.

Help ons, Christus, zoon van God,
door uw bitter lijden,
opdat wij naar uw gebod
't kwaad in ons bestrijden,
aan uw dood en zijn Waarom
- goede vrucht voortbrengend - denken,
en, al zijn wij zwak en krom,
dank als gaav' u schenken.

Daarna vroeg Jozef van Arimathea, die een leerling van Jezus was (doch heimelijk, uit vrees voor de Joden) aan Pilatus, dat hij kon afnemen het lichaam van Jezus. En Pilatus veroorloofde het. Derhalve kwam hij en nam Jezus' lichaam af. Er kwam nu ook Nicodemus, die destijds bij nacht tot Jezus gekomen was, en bracht myrrhe en aloë doorelkander, tegen honderd pond. Zij namen dan Jezus' lichaam en bonden het in linnen doeken met specerijen, gelijk de Joden plegen te begraven. Nu was echter ter plaatse waar Hij gekruisigd werd een gaarde, en in de gaarde een nieuw graf, waarin nog niemand ooit gelegd was. Aldaar legden zij Jezus neder, omwille van de voorbereidingsdag der Joden, dewijl het graf nabij was.

Rust nu zacht, gij allerheiligst gebeente,
dat ik nu lang genoeg beweende.
Rust zacht, en sticht ook rust in mij.
Het graf dat voor u is bestemd
- maar u geenszins voorgoed beklemmt -
ontsluit de hemel, maakt van hellevaart
mij vrij.

Koor *Ach Herr, laß dein lieb Engelein
Am letzten End die Seele mein
In Abrahams Schoß tragen,
Den Leib in seim Schlafkämmerlein
Gar sanft ohn einge Qual und Pein
Ruhn bis am jüngsten Tage!
Alsdenn vom Tod erwecke mich,
Daß meine Augen sehen dich
In aller Freud, o Gottes Sohn,
Mein Heiland und Genadenthron!
Herr Jesu Christ, erhöre mich,
Ich will dich preisen ewiglich!*

Ach Heer, laat toch uw eng'lenschaar
in 't stervensuur mijn ziel vandaar
naar Abrahams schoot dragen.
Laat uit zijn ondergronds verblijf
pijnvrij en uitgerust mijn lijf
opstaan ten jongsten dage.
Roep mij terug dan uit de dood,
opdat ik u zie, liefst kleinood,
in grootste blijdschap, zoon van God,
mijn Heiland, mijn genadig lot!
Verhoor mij, die mijn leven zijt!
Ik prijs u in der eeuwigheid!

Matthäus-Passion 2023 in de Akerk

Elsina Jansen regie

Regisseur Elsina Jansen maakte haar debuut met de opera *Nixon in China* van John Adams. In de pers wordt een aantal aspecten van haar regiewerk terugkerend benoemd: haar subtiele personenregie, de inventieve, sterke beelden met minimale middelen en haar muzikaliteit. Elsina is veelzijdig, inventief en gepassioneerd in het werken met zangers en instrumentalisten. Na haar studie Theaterwetenschap werkte Elsina als regieassistent en dramaturg en later als regisseur bij onder andere: Nederlandse Reisopera, Opera Trionfo, Dutch National Opera Academy, Nederlands Filharmonisch Orkest, Rotterdams Filharmonisch Orkest, Domestica Rotterdam, Noord Nederlands Orkest, het Concertgebouw en AVROTROS. Bij het LBE regisseerde Elsina in 2023 *Dido and Aeneas* van Purcell. Naast haar regiewerkzaamheden is Elsina als dramadocent verbonden aan de zangafdelingen van het Koninklijk Conservatorium in Den Haag, het Conservatorium van Amsterdam en het Prins Claus Conservatorium in Groningen. Elsina is artistiek leider van Stichting Opera op Zak en van de Margreet Honig Foundation.

Pascalle van Gulp vormgeving

Pascalle van Gulp is een theater vormgever met een fascinatie voor kunst in tijd en ruimte. Ze studeerde af aan de HKU en werkt vanuit Utrecht aan projecten waarin beeld en beleving samenkomen. In haar ontwerpen zoekt ze naar manieren om de menselijke ervaring tastbaar te maken, waarbij ze zichzelf ziet als een vertaler van verhalen. "De menselijke ervaring is verschrikkelijk complex en wijd, ik zie mezelf daarin als een soort vertaler. Mijn taak als vormgever is het daarbij om verhalen niet alleen te vertellen maar ze door beeld te laten voelen." Haar werk laat zich kenmerken door een intuïtieve, beeldende benadering die emoties en narratief naadloos verbindt. Ze heeft een scherp oog voor sfeer, detail en ruimtelijke gelaagdheid. Of het nu gaat om scenografie, installatiekunst of visuele storytelling, Pascalle streeft ernaar een wereld te creëren die het publiek raakt en omhult.

Nils Giebelhausen

Evangelist

Nils Giebelhausen studeerde zang bij Ulrike Meyer-Krahmer (Münster), Hanno Blaschke (München), Anna Maria Castiglioni (Milaan) en Wilfried Jochens (Hamburg). Masterclasses bij Barbara Schlick en Peter Kooij vulden zijn opleiding aan.

Al op twintigjarige leeftijd was hij prijswinnaar bij het zangconcours van de 'Deutsche Tonkünstlerverband'.

In 1998 maakte hij zijn operadebuut in Rimini in A. Draghi's barokopera *La pazienza di Socrate con due mogli*, gedirigeerd door Alan Curtis. In het voorjaar van 2000 nam hij deel aan C. Monteverdi's *Orfeo* als Pastore bij de Bayerische Staatsoper in München. In 2004 zong hij Blifil in F.-A. Philidor's opera *Tom Jones* op het oude muziekfestival in Bamberg. Ook is hij in heel Duitsland te horen als oratorium tenor, met een bijzondere interesse voor Bachs oratoria en passies.

Concertreizen brachten hem ook naar Italië, Groot-Brittannië, Frankrijk, Spanje, Denemarken, België, Oostenrijk, Nederland, Hongarije, Canada en Japan.

Op het gebied van oude muziek zingt hij regelmatig in muziekensembles zoals het Balthasar Neumann Choir, Trinity Baroque, Himlische Cantorey, het Johann Rosenmüller Ensemble, Chapelle Rhenane en het Orlando di Lasso Ensemble, en werkt samen met dirigenten als Thomas Hengelbrock, Frieder Bernius en Peter Neumann, die hem al voor tal van radio- en cd-opnames hebben uitgenodigd. In seizoen 2019/20 begon een samenwerking met Ton Koopman, met wie hij Bachs Kerstoratorium in Linz en in het Wiener Konzerthaus uitvoerde. In december 2020 zong hij het onder leiding van Koopman op het Grafenegg Festival met het Tonkünstler-Orkest. In 2021 volgden uitvoeringen van Bachs Matthäus-Passion (aria's) met Koopmans Amsterdam Baroque Orchestra & Choir in Utrecht en op het Bach Festival in Leipzig.

Joris van Baar Christus

“Joris van Baar weet met zijn prachtige bas-bariton echt te raken” (Theaterkrant). Joris van Baar zong recent in wereldpremières van Piratenkoningin (Krüs) bij de Nederlandse Reisopera, Animal Farm (A. Raskatov) en De theorie van alles (C. Metselaar), beide bij De Nationale Opera. Hij zong bij Holland Opera in Koekjes (N. Idelenburg), Bluebeard (C. Meijering), Kersentuin (N. Idelenburg) en Divorce of Figaro (W.A. Mozart & N. Idelenburg), waarover NRC schreef: “een echte Figaro, gewiekt en vitaal”. De pers roemde ook zijn vertolking van Christus (Matthäus-Passion) met het Luthers Bach Ensemble: “het was de vleesgeworden kwetsbaarheid” (Dagblad van het Noorden). Zijn repertoire omvat zowel lied en oratorium als opera, met rollen als Zuniga (Carmen), Colline (La Bohème), Hobson (Peter Grimes) en Publio (La clemenza di Tito). Na een vooropleiding muziektheater aan Fontys Hogeschool voor de Kunsten in Tilburg studeerde hij verder aan het Conservatorium van Amsterdam, waar hij in 2021 zijn masterdiploma met onderscheiding behaalde.

Kristen Witmer

Sopraan

De Amerikaans-Koreaanse sopraan Kristen Witmer werd geboren in Japan. Ze studeerde zang aan de Tokyo University of the Art en ontving meerdere prestigieuze prijzen bij haar afstuderen. Tijdens haar studie won ze prijzen in competities als het Yuai International Lied Wettbewerb, Concours de Melodies Francaise et Japonaise en de Japanischer Mozart Musikwettbewerb.

Na haar afstuderen ontving Kristen een beurs van de Meiji Yasuda Cultural Foundation en studeerde ze verder aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag waar ze haar Master Oude Muziek behaalde.

Kristen treedt als soliste op met gerenommeerde dirigenten en ensembles als Nederlandse Bachvereniging (Van Veldhoven), Bach Collegium Japan (Suzuki), Collegium Vocale Gent (Herreweghe), The Bach Ensemble (Rifkin), La Fenice (Tuéry), Collegium Marianum, Il Gardellino en Le Concert Lorrain. Ze trad op in vele internationale muziekfestivals waaronder Salzburg Festival en het Festival Oude Muziek Utrecht.

David van Laar Altus

Altus David van Laar zong als solist bij ensembles als Vox Luminis, het Radio Filharmonisch Orkest, Phion, het Orkest van het Oosten, het Luthers Bach Ensemble, Barockorchester Le Chardon, Eik en Linde, Barokopera Amsterdam en The Northern Consort.

Hij was de altsolist bij het live uitgezonden NPO Radio 4 Kerstconcert onder leiding van Klaas Stok, met het Radio Filharmonisch Orkest en Consensus Vocalis. Ook soleerde hij met Barokopera Amsterdam in Frankrijk in 'Purcell Gala; William and Mary'.

Een live-registratie van een concert met Vox Luminis werd uitgezonden op tv-zender France 3, waar hij soleerde in het Dixit Dominus van Händel.

Na een bachelor orgel studeerde David zang bij Hanneke de Wit aan het Prins Claus Conservatorium in Groningen (bachelor en master, beide cum Laude) en aan het Conservatorium van Amsterdam bij Xenia Meijer (master). Tegenwoordig wordt hij gecoacht door Margreet Honig.

David is als zang- en ensemble docent verbonden aan het Prins Claus Conservatorium te Groningen en geeft les aan de solisten van de Roden Girl Choristers.

William Knight Tenor

William Knight begon zijn carrière als koorknaap van Saint Paul's Cathedral in Londen. Hij studeerde muziek aan de University of York, waar hij tenorzanger was bij de kathedraal van York. Op dit moment woont hij in Nederland en treedt hij op als solist en ensemble zanger. Vanaf 2015 is hij kernlid van het Nederlands Kamerkoor. Als solist werkt hij regelmatig met Collegium Vocale Gent van Philippe Herreweghe (Monteverdi's Vespers – Europese en Russische tour en CD opname, Amsterdam Baroque gedirigeerd door Ton Koopman (Bach cantates), het Nederlands Kamerkoor gedirigeerd door Richard Egarr (Händels Israel in Egypt), Brabant Koor (Carl Orff's Carmina Burana), Gli Angeli gedirigeerd door Stephan Macleod (Josquin's Missa malheur me bat), Capilla Cayrasco gedirigeerd door Eligio Luis Quinteiro (CD - Sacred Music van Ockeghem & Josquin), en het Nieuw Bach Ensemble gedirigeerd door Krijn Koetsveld (Evangelist en arias in Bachs Johannes Passion). Naast zijn werk als solist heeft hij met de beste ensembles in Europa gezongen zoals het Nederlands Kamerkoor, Cappella Amsterdam, the Sixteen, het Huelgas Ensemble, Egidius Kwartet en het Gabrieli Consort. Hij is medeoprichter van Het Windsor Consort, een vocaal ensemble voor oude muziek dat zijn basis heeft in Nederland. William Knight heeft gezongen in veel hoog aangeschreven concerthuizen in de wereld, zoals het Concertgebouw in Amsterdam, Tchaikovsky Concert Hall in Moskou, het Marrinsky Theater in St. Petersburg, en Palau de la Música Catalana in Barcelona. In voorbereiding zijn solo-optredens in een nieuwe productie over Transgender met het Nederlands Kamerkoor onder leiding van Peter Dijkstra, Brittens Serenade voor Tenor en Hoorn met het Symfonieorkest Nijmegen, onder leiding van Stef Collignon, en een nieuwe productie van 16e/17e eeuwse muziek voor de Nederlandse Bachvereniging, gedirigeerd door Jos van Veldhoven.

Drew Santini

Bas

De Canadese bariton Drew Santini speelt opera, oratorium en kamermuziek, en werkt mee aan een breed scala van muzikale projecten. Hoogtepunten van recente seizoenen zijn *8: Metamorphosis* – een dansopera van Nicole Beutler Projects, de rol van William in Philip Glass' *The Fall of the House of Usher* onder Carlo Boccadoro met Opera2Day, Grimbald in Purcell's *King Arthur* met Vox Luminis, Händels *Messiah* met Tafelmusik Baroque Orchestra, Bachs *Matthäus-Passion* met het Concertgebouw Kamerorkest, Purcell Odes met Freiburg Baroque Orchestra, *Johannes-Passion* met The English Concert onder Kristian Bezuidenhout en *Weihnachts-Oratorium* met het Residentie Orkest. Drew werkt samen met verschillende van 's werelds meest vooraanstaande barokensembles, met name met de Nederlandse Bachvereniging, waar hij in meer dan 25 werken te horen is op 'All of Bach', een project om het complete oeuvre op te nemen.

Als jonge artiest van Equilibrium trad hij op met Barbara Hannigan bij LAMP in Nova Scotia om William Walton's *Façade* en een nieuw stuk van Gavin Fraser uit te voeren.

Drew is toegewijd aan kamermuziek en zang, en heeft verschillende ensembles mede opgericht, waaronder Damask Vocal Quartet, wiens 2018 album 'O schöne Nacht', met muziek van Brahms en zijn tijdgenoten, won Frankrijk's Choc de Classica-prijs. Hij heeft albums opgenomen met Gli Angeli Genève, La Bande Montréal Baroque, BachPlus, en Oerkna! New Music Collective. Drew is afgestudeerd aan The Juilliard School en Manhattan School of Music, en woont momenteel in Den Haag.

Tymen Jan Bronda

artistiek leider

Tymen Jan Bronda is organist, initiator, artistiek leider en dirigent van het door hem in 2006 opgerichte Luthers Bach Ensemble. Hij kreeg zijn eerste orgelles toen hij zeven jaar was. Na een aantal jaren les te hebben gehad van Piet Wiersma ging hij orgel studeren aan het conservatorium Groningen bij Johan Beeftink en Theo Jellema. Aan het conservatorium van Zwolle behaalde hij zijn diploma kerkmuziek. In 2009 werd zijn orgelstudie bij Reitze Smits, aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, voltooid met de titel Master of Music.

Tymen Jan werd in 2001 cantor-organist van de Lutherse Gemeente te Groningen en organiseerde in deze kerk de serie 'Orgel Anders' (crossover concerten in orgelland). Daarnaast speelt hij een belangrijke rol bij de Bachcantates die er ten gehore worden gebracht. Als docent Kerkmuziek is hij verbonden aan de opleiding Kerkmuziek Noord-Nederland van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). Als dirigent is hij verder verbonden aan kamerkoor Tiraña uit Groningen.

In 2012 nam Tymen Jan het initiatief tot een actie voor reconstructie van het voormalige Schnitgerorgel (1699/1717) van de Lutherse kerk in Groningen. Het klinkende resultaat van deze succesvolle actie, het door Bernhardt Edskes gebouwde barokorgel, kon in 2017 in gebruik worden genomen. Zo herleeft in de Lutherse kerk in Groningen een historische praktijk waarin bij de uitvoering van Bach-cantates het orgel als continuo-instrument wordt ingezet. Het is een interessante ontwikkeling die in de barokke uitvoeringspraktijk internationaal de aandacht trekt.

Tijdens de coronaperiode is de cantatecyclus *Membra Jesu Nostri* opgenomen. Ook nam Tymen Jan in deze tijd een nieuwe cd op bij het nieuwe barokke continuo-orgel van Bernhardt Edskes, samen met Robert Kuizenga en Mike Fentross.

www.tymenjanbronda.nl

Joanna Huszcza Aanvoerder

Violiste Joanna Huszcza is een gepassioneerd kamermusicus, concertmeester en solist. Ze is afkomstig uit Warschau en woont in Brussel. Ze voltooide haar masterdiploma aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag in Nederland bij Enrico Gatti. Gedurende haar studie en professionele carrière heeft ze samengewerkt met inspirerende musici en pioniers in de wereld van de oude muziek en de historische uitvoeringspraktijk, zoals Philippe Herreweghe, Ton Koopman, Marcel Ponsoe, Marco Beasley, Enrico Gatti, Philippe Pierlot en Skip Sempé. Ook maakte ze uitgebreide tournees met onder meer Collegium Vocale Gent, het Ricercar Consort, De Nederlandse Bachvereniging en Ensemble Aurora.

Ze heeft een bijzondere belangstelling ontwikkeld voor het vocale aspect van het vioolspel. Ook met andere instrumenten van de vioolfamilie, zoals altviool, violino piccolo en viola d'amore, treedt ze graag op. Kort na haar afstuderen ging Joanna lesgeven aan de afdeling Oude Muziek van de Muziekacademie in Łódź, Polen. Later werd ze benoemd tot assistent van de vioolklas van Mira Glodeanu aan het Conservatoire Royal de Bruxelles, waar ze sinds 2015 regelmatig lesgeeft. Tegelijkertijd geeft ze talrijke masterclasses in Europa, Azië en Zuid-Amerika.

Ze werd regelmatig uitgenodigd om orkesten te leiden zoals Il Gardellino, Les Muffatti, Toujours Mozart Festival Orchestra, Cappella Cracoviensis, Köllner Academie, het Luthers Bach Ensemble en Geneva Camerata.

Hoezeer Joanna de historische uitvoeringspraktijk ook is toegewijd, ze laat zich ook vaak inspireren door collega's uit andere disciplines zoals jazz, hedendaagse muziek, wereldmuziek en moderne dans.

Haar viool werd in 1689 in Amsterdam gemaakt door Hendrick Jacobs, Philippe Poissoniez restaureerde het instrument.

Luthers Bach Ensemble

Regie

Elsina Jansen
Luuk Dijkhuis/Eleanor Hyde (assistenten)

Solisten

Nils Giebelhausen	Evangelist
Joris van Baar	Christus
Kristen Witmer	sopraan
David van Laar	altus
William Knight	tenor
Drew Santini	bas

Artistieke leiding

Tymen Jan Bronda

Overige medewerkers

Pascalie van Gurp	vormgeving
Milo Kok/Maya Semaan	licht

Met dank aan:
Minerva kunstacademie en Martin Lambeek

Barokorkest

Joanna Huszcza	viol 1 / viola d'amore / aanvoerder
Ivan Iliev	viol 1
Tomoe Badiarova	viol 1 / viola d'amore
Emma Williams	viol 2
Luca Alfonso Rizzello	viol 2
Ivan Saez Schwartz	altviol
Evan Buttar	violoncello & gamba
Octavie Dostaler -Lalonde	violoncello
Hen Goldsobel	violone orkest 1 en 2
Robert Koolstra	continuo (klavecimbel)
Vincent v Laar	continuo (orgel)
Bernat Gili Díaz	fagot
Giulio Quirici	theorbe
Hanna Lindeijer	hobo1
Peter Frankenberg	hobo 2
Lorenzo Gabriele	traverso 1
Roberto Bando	traverso 2

Kleinkoor

Sopranen

Harriëtte Gunnink
Trix Hiemstra
Antje van der Tak (Ancilla)
Emma Wilson
Kristen Witmer
Hester Wouda

Alten

Gerben Bos
Marieke Bouma
Eleanor Hyde
Joukje Jurjens
David van Laar
Suzanne de Vries

Tenoren

Gerard Boukes
Joost Hurkmans
Olivier Kemler (Servus)
William Knight

Bassen

Luuk Dijkhuis (Petrus)
David Moolenaar
Drew Santini (Pilatus)
Michiel de Vries

Over het Luthers Bach Ensemble

Het Luthers Bach Ensemble werd in 2006 opgericht vanuit de wens meer Bachcantates ten gehore te brengen op basis van de authentieke uitvoeringspraktijk. Het LBE is het enige Oude Muziekensemble in Noord-Nederland met een orkest en twee koren: een kleinkoor en een projectkoor, de Lutherse Bach Academie.

In de afgelopen jaren wist het LBE een kern van buitengewoon goede instrumentalisten aan te trekken. Het LBE stelt zich ten doel het publiek te betrekken bij de emotionele rijkdom en intense dramatiek van de barokmuziek, bijvoorbeeld door scenische uitvoeringen. Dat sluit aan bij de opvattingen uit de tijd van Bach dat muziek via de emotie inzicht verschaft in de essentiële aspecten van het leven.

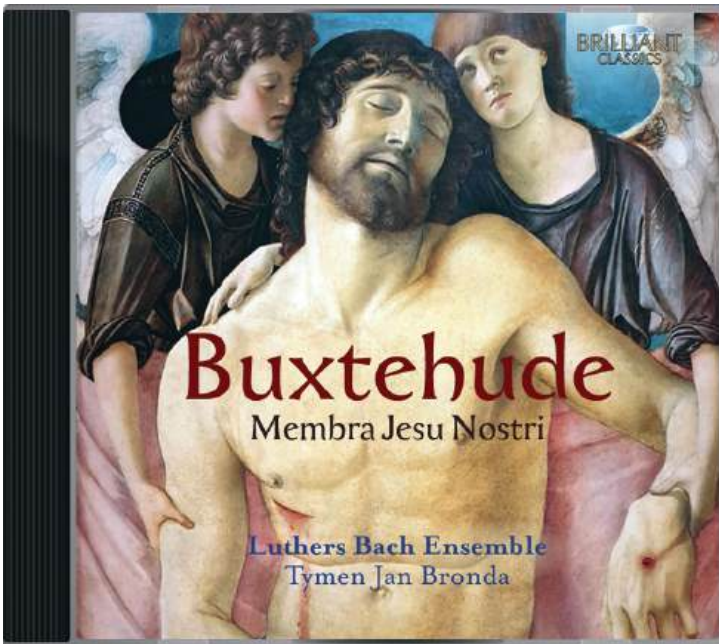
Het LBE is letterlijk en figuurlijk gegrondvest in de Lutherse Kerk in Groningen. Het gebouw aan de Haddingestraat heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk podium voor kleinere ensembles en kamermuziek. Daarnaast speelt het LBE op verschillende podia in Noord-Nederland, in de rest van Nederland en in Duitsland. De komst van het nieuwe Schnitgerorgel in 2017 is een belangrijke impuls voor muziekuitsvoeringen in combinatie met dit orgel, een voor Nederland unieke combinatie.

Het LBE is een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Membra Jesu Nostri

Bestel nu Buxtehudes mooiste Passiemuziek!

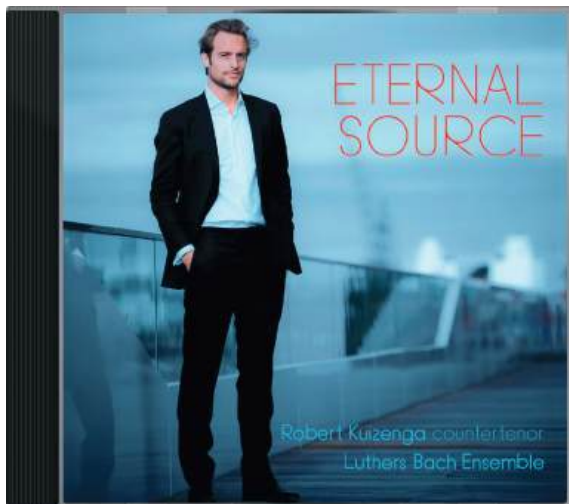
Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 12,50 (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Of beluister eerst een voorproefje op ons Youtubekanaal

Membra Jesu Nostri - Buxtehude bekendste vocale meesterwerk - werd voor het eerst uitgevoerd in Lübeck in 1680. De volledige titel van het stuk is 'Membra Jesu Nostri Patientis Sanctissima', letterlijk vertaald 'De allerheiligste ledematen van onze Heer Jezus in zijn lijden'. Het stuk bestaat uit zeven cantates die gaan over verschillende delen van het lichaam van de lijdende en stervende Christus aan het kruis: voeten, knieën, handen, zij, borst, hart en hoofd. Deze delen zijn mogelijk uitgekozen omdat er in de Middeleeuwen verschillende tradities waren ontstaan van het aanbidden van delen van Christus' lichaam die verwond waren, variërend van vijf tot zeven wonden. Hart en borst van de stervende Christus zijn volgens de overlevering niet direct verwond (of het moest zijn door geseling, dat als aparte verwonding wordt gezien in sommige tradities), maar wel in overdrachtelijke zin, en hebben bovendien een grote symbolische betekenis in de verschillende tradities van aanbedding van Christus.

Eternal Source

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl

Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

DAGBLAD VAN HET NOORDEN

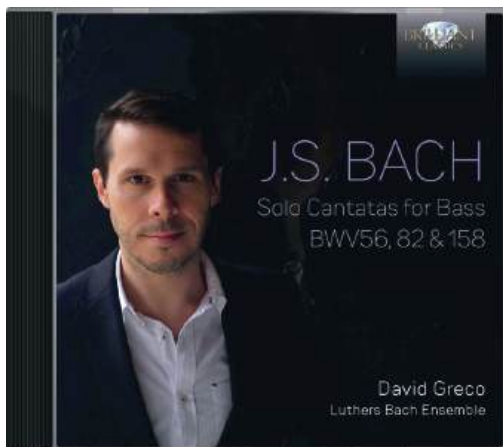
Luthers Bach Ensemble, Robert Kuizenga: Eternal source

★★★★☆

Het Luthers Bach Ensemble uit Groningen heeft een cd gemaakt waarop zanger Robert Kuizenga de hoofdrol vervult. De countertenor noemt het album in het tekstboekje 'een ode aan mijn jongenskoor-tijd met Bouwe Dijkstra'. Hij is namelijk muzikaal opgegroeid in het Roder Jongenskoor. *Eternal source* bevat een gevarieerde en kleurrijke verzameling barokmuziek (Handel, Purcell, Bach, Byrd, Telemann, Vivaldi), met fraaie bijdragen van drie LBE-musici: Bruno Fernandes (trompet), Mike Fentross (luit) en artistiek leider Tymen Jan Bronda (spinet en orgel). Het is toch vooral Kuizenga's prachtige stem die de aandacht trekt. Mannelijke alt en willen nog wel eens hard en scherp klinken, maar bij Kuizenga tref je louter soepele zachtheid aan: een zekere breekbaarheid, die de schijn van imperfectie suggereert. Juist de kwetsbaarheid vormt Kuizenga's grote kracht waarmee hij je recht in de ziel treft. Geweldige zanger, prachtig album.

JOB VAN SCHAIK

Drie solocantates van Bach

'De muziek van Bach past David Greco als een handschoen. Zijn stem, warm en diep, is ideaal voor de Christuspartijen in Bachs passies. Die diepte komt hier met name tot uiting in de aria 'Schlummert ein, ihr matten Augen' uit cantate (BWV 82) en wordt nog versterkt door het Schnitgerorgel. Dat heeft hier dan wel niet echt een solopartij maar het voegt als continuo-instrument een belangrijke kleur toe aan het klein bezette ensemble.' (Marcel Bijlo in *Klassieke Zaken*)

Deze cd is verkrijgbaar tijdens de concerten of te bestellen via de website: luthersbachensemble.nl
Prijs: € 10,- (excl. € 2,50 verzendkosten)

Via de website is het album tevens verkrijgbaar in digitaal formaat, als: FLAC 96kHz/24-bit

Komende concerten

Maria Vespers

donderdag 16 oktober 2025

vrijdag 17 oktober 2025

zaterdag 18 oktober 2025

zondag 19 oktober 2025

19:30 Grote Kerk Zwolle

19:30 Martinikerk Sneek

19.30 Grote of Martinikerk Doesburg

15:00 Martinikerk Groningen (*Schnitgerfestival*)

programma

C. Monteverdi, Maria Vespers

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Familie Mattheus Passie

vrijdag 28 maart

19:30 Akerk Groningen

programma

Edwin Rutten brengt de Matthäus-Passion tot leven voor jong en oud

De officiële Matthäus-Passion duurt ruim drie uur, maar in deze uitvoering krijgen kinderen en volwassenen in ruim een uur (70 minuten) een indrukwekkende introductie in de wereld van Bach.

Een unieke kans om de pracht van Bachs meesterwerk te ontdekken.

uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barokorkest) | Roder Jongenskoor
Edwin Rutten - verteller | Tymen Jan Bronda - dirigent | Marc Pantus - regie

Henk Helmantel 80!

zaterdag 3 mei

zaterdag 3 mei

16:30 Lutherse kerk Groningen

20:30 uur Andreaskerk Westeremden

programma

Ter ere van zijn 80ste verjaardag twee feestelijke concerten met werken van Schütz, Purcell, Scarlatti, Handel en Bach.

uitvoerenden

David van Laar countertenor | Amir Rabinovitz baroktrompet | David Mackor theorbe
Tymen Jan Bronda orgels

Wij zoeken Vrienden en Gulle Gevers

Uw steun voor langere tijd is onmisbaar. Willen wij op langere termijn de bewezen kwaliteit behouden en daarnaast die prachtige programma's kunnen uitvoeren, dan kunnen wij dat niet alleen. Is dit wat voor u? Stuur dan een email naar **secretaris.lbe@gmail.com** en wij handelen graag de zakelijke kant voor u af.

U bent al **Vriend** van het LBE vanaf €50 per jaar; u krijgt dan korting op twee kaarten per concert, gereserveerde 2e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij de concerten, een gratis pauzedrankje en programmaboekje. Daarnaast ontvangt u regelmatig een nieuwsbrief en bent u als eerste op de hoogte van aanstaande concerten en ander nieuws over het LBE.

Wordt u **Gulle Gever**? Dat kan vanaf €250,00 per jaar voor een periode van minimaal 5 jaar. U ontvangt 1e rang vrijkaarten (aantal is afhankelijk van uw jaarlijkse bijdrage), korting op kaarten, gereserveerde 1e rang plaatsen, persoonlijk ontvangst bij de concerten, een gratis pauzedrankje en programmaboekje.

Daarnaast ontvangt ook u regelmatig een nieuwsbrief en bent u als eerste op de hoogte van aanstaande concerten en ander nieuws over het LBE.

Jaarlijkse bijdrage	Vrijkaarten
€250	2 per jaar
€500	6 per jaar
€1000	2 per concertreeks

Een periodieke gift leidt tot een groter belastingvoordeel dan een eenmalige gift. Als u minimaal vijf jaar jaarlijks een periodieke gift geeft, is de niet-aftekbare drempel niet van toepassing en geldt zelfs geen maximum aan uw aftrekbare gift. (Deze gelden wel voor een eenmalige gift.)

U hebt een simpele overeenkomst nodig om beroep te kunnen doen op de belastingvoordelen van een periodieke gift.

WORD VRIEND VAN HET LBE EN SCAN DEZE QR CODE!

Colofon

Floormanagers: Titia Patberg (coördinatie), Annelies Berends, Geetje Hoorntje, Hester de Ruiter, Hilde Mollema, Ite Harm Meerveld, Janneke Luttje, Janneke Pennink, Jikke Barwegen, Rika Bos, Roelie Karsijns

Coördinatie kassa: Bernard van Reemst

Fotografie: Dasha Vinogradova

Geluidsopnames: Jan Willem van Willigen

Tekst toelichting: Elsina Jansen

Vertaling: Bram Wierenga

Redactie: Agnes de Wit

Ontwerp: Guus van Nunen - gemakpc.nl

Voor meer informatie en het laatste nieuws, kijk op onze website www.luthersbachensemble.nl

---

Het LBE is te vinden op sociale media

Stichting LUTHERS BACH ENSEMBLE te Groningen
Postadres p/a Haddingestraat 19a 9711 KB GRONINGEN
e-mailadres info@luthersbachensemble.nl
IBAN NL70INGB0002878593 / BIC INGBNL2A
t.n.v. stichting Luthers Bach Ensemble Groningen
Kamer van Koophandel 02096248 ANBI nr. 65004

Wilt u zich aanmelden voor de nieuwsbrief? Scan deze QR-code:
U kunt ook een email sturen naar: secretaris.lbe@gmail.com.

Management

Artistic Director (artistiek leider)

Tymen Jan Bronda

info@luthersbachensemble.nl

0031 6 27035682

Managing Director (zakelijk leider)

Erik Verbeek

zakelijkleider@luthersbachensemble.nl

0031 6209882205

Impresario

Luigi Alfredo Orsini

klassiek@tripletagency.nl

0031 6 22931242

Producer: Titia Patberg

Fundraiser: Wilma Seijbel

PR: Monique van Amerongen

Bestuur

Leendert Klaassen (voorzitter)

Jikke Barwegen (secretaris)

Broer Miedema (penningmeester)

Jan van Doorn (financiën)

Titia Siekmans (algemeen bestuurslid)

Heiko Kuipers (algemeen bestuurslid)

Raad van toezicht

Jan Willem van Willigen

Karel Knoll

Jan Hendrik Kuiper

Choir Manager LBE: Suzanne de Vries

Inspicient: Ite-Harm Meerveld

Podium: Oege Mollema (coördinatie)

HENK HELMANTEL 80!

SCHÜTZ
PURCELL
SCARLATTI
HANDEL
BACH

LUTHERS BACH ENSEMBLE

David van Laar (countertenor) | Amir Rabinovitz (baroktrompet) | David Mackor (theorbe)
Tymen Jan Bronda (orgels)

Lutherse kerk Groningen

zaterdag 3 mei 16:30

Andreaskerk Westeremden

zaterdag 3 mei 20:30

kaarten verkrijgbaar via
luthersbachensemble.nl

LDF

provincie
groningen

Gunstraad groningen

GRONINGER
KERKEFT

